

«Trabajo, ciudadanía y subjetividad. Un acercamiento desde los estudios transnacionales de la subalternidad»

Conversatori amb: **Daniela Oliver Ruvalcaba**

Data: 12/05/2015 - 18:00 h

Organitzen: ERAPI - Laboratori Cooperatiu de Socioantropologia i Grup de treball en «Socioantropologia dels mons contemporanis», de l'Institut Català d'Antropologia (ICA).

Lloc: Sala Puig i Cadafalch, Institut d'Estudis Catalans, c/ del Carme, n. 47, 08001, Barcelona.

CAT/CAS

Enfront dels processos de globalització que operen de dalt a baix, els estudis transnacionals a Amèrica i particularment en Mèxic han abordat les connexions que més enllà de les fronteres nacionals construeixen i practiquen grups subalterns. Dues han estat les principals propostes a partir de les quals s'ha entès el paper polític que juguen els processos transnacionals. La primera d'elles apunta als processos de agenciament de col·lectius i persones que la situació transnacional detona enfront dels Estats nacionals, proposant que s'escapa de les categories i classificacions amb que s'els han construït. En contraposició a aquesta, la segona postura subratlla la producció de processos de doble exclusió i el reforçament dels discursos identitaris essencialistes dels subjectes transnacionals. Entenent els processos transnacionals com a mediacions no només entre les escales global i local, sinó entre processos culturals, polítics i de poder, l'objectiu d'aquest conversatori és discutir al voltant d'aquest debat entre agència i subordinació a partir de dos casos que són part d'un itinerari personal d'investigació. En el primer d'ells em referiré a les conteses per la construcció d'una ciutadania transnacional en una comunitat indígena migrant que viu a cavall entre Mèxic i els Estats Units; en el segon abordaré els processos de producció de subjectivitats entre treballadors que treballen en el turisme com a indústria global.

CAS

Frente a los procesos de globalización que operan de arriba hacia abajo, los estudios transnacionales en América y particularmente en México han abordado las conexiones que más allá de las fronteras nacionales construyen y practican grupos subalternos. Dos han sido las principales propuestas a partir de las cuales se ha entendido el papel político que juegan los procesos transnacionales. La primera de ellas apunta a los procesos de agenciamiento de colectivos y sujetos

que la situació transnacional detona frente a los Estados nacionales, proponiendo que se escapa de las categorías y clasificaciones con que se los han construido. En contraposición a ésta, la segunda postura subraya la producción de procesos de doble exclusión y el reforzamiento de los discursos identitarios esencialistas de los sujetos transnacionales. Entendiendo los procesos transnacionales como mediaciones no sólo entre las escalas global y local, sino entre procesos culturales, políticos y de poder, el objetivo de este conversatorio es discutir en torno a dicho debate entre agencia y subordinación a partir de dos casos que son parte de un itinerario personal de investigación. En el primero de ellos me referiré a las tiendas por la construcción de una ciudadanía transnacional en una comunidad indígena migrante que vive a horcajadas entre México y Estados Unidos; en el segundo abordaré los procesos de producción de subjetividades entre trabajadores que laboran en el turismo como industria global.

Daniela Oliver Ruvalcaba és candidata a doctora pel postgrau en Ciències Antropològiques de la Universidad Autónoma Metropolitana (UAM), Mèxic. El seu treball s'ha centrat en l'estudi dels mons laborals en ciutats transnacionals, migració indígena cap a espais rurals i urbans, així com processos transnacionals d'exclusió, benestar i construcció de ciutadania. Actualment realitza una recerca sobre règims afectius del treball en enclaves turístics. És membre del Grupo sobre Procesos Transnacionales i coautora de *Excluidos y ciudadanos. Las dimensiones del poder en una comunidad transnacional mixteca*, així com coeditora de *Ensamblando la ciudad transnacional. Etnografía especular de los espacios transnacionales urbanos*.

Més informació:

ERAPI – Laboratori Cooperatiu de Socioantropologia

grupo.erapi@gmail.com

<http://www.erapi.net/>

Institut Català d'Antropologia (ICA)

Tel 93 171 37 70

secretaria@antropologia.cat

Entrada lliure i gratuïta.

Col·labora: Institut d'Estudis Catalans (IEC)